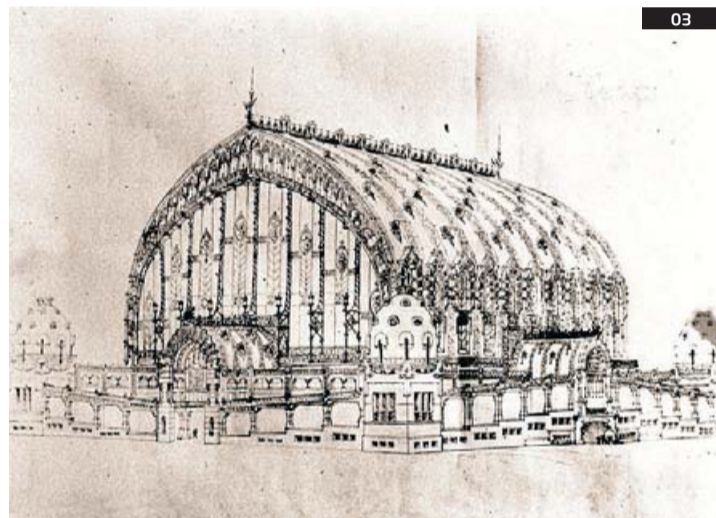
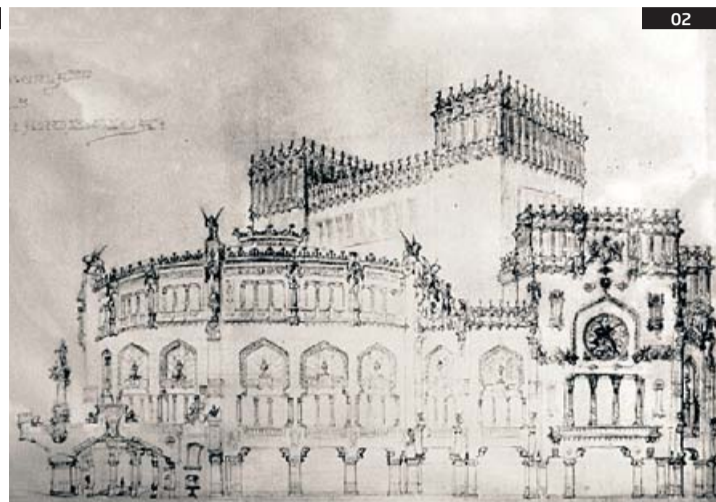
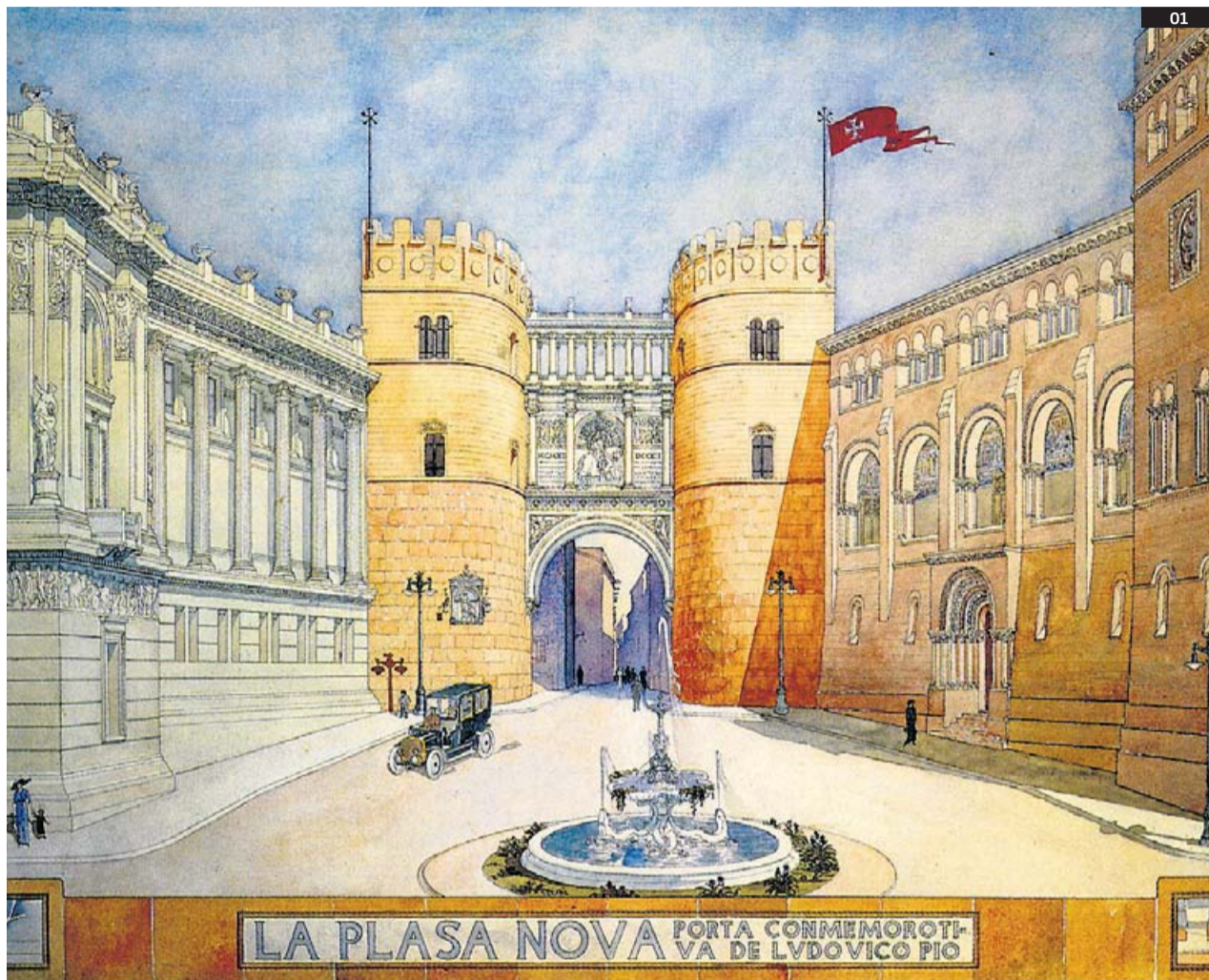

Cultura

ARQUITECTURA

La Barcelona que imaginava Lluís Domènech i Montaner

L'arquitecte va projectar sis edificis icònics dins el pla de Via Laietana, com un hotel de luxe i un mercat

ANTONI RIBAS TUR
BARCELONA

L'Hospital de Sant Pau és el conjunt modernista més gran, però Lluís Domènech i Montaner s'hauria fet la competència a ell mateix si el seu pla de reforma urbanística de Barcelona hagués prosperat. De fet, aquest projecte, que correspon a una proposta del concurs convocat per l'Ajuntament de Barcelona, data d'uns anys

—del 1905 fins al 1914— en què les obres de l'hospital estaven en curs. Els autors del catàleg raonat de l'obra de Domènech i Montaner han identificat la mitja dotzena d'edificis singulars que s'havien d'ubicar a banda i banda del carrer de Pere el Gran, un dels dos que no es va realitzar quan es va obrir la Via Laietana: hi havia un gran basar amb habitatges de luxe a les plantes superiors, un hotel també luxós, la seu per a una societat científica, un mercat, una fà-

brica i una cambra de diputats. El carrer de Pere el Gran transcorria de manera perpendicular a la Via Laietana, passava per davant la catedral i hauria arribat fins on hi ha el mercat de la Boqueria, que s'hauria esbotat. "Com que enderroca alguns d'aquests edificis, els recrea de nou adaptant-los a la nova ubicació del pla urbanístic. No es limitava a fer l'urbanisme, sinó que també decidia quins edificis s'hi havien de construir perquè la ciutat funcionés", afirma

Ambició
"L'Ajuntament hauria hagut de fer una inversió descomunal", diu l'expert

Sergi Alcalde, arquitecte tècnic i membre del Centre d'Estudis Lluís Domènech i Montaner. A més d'Alcalde, en el catàleg raonat de Domènech —és el primer gran arquitecte del Modernisme que en té— hi han col·laborat Maite Carbonell, Gemma Martí, Xavier Mas, Carles Sàiz, Pilar Salmerón i Miquel Terreu, i en aquest cas han treballat amb els materials conservats a l'arxiu històric del COAC i a la Casa Museu Domènech i Montaner. "No es conserva el

Una farmàcia, un castell, un teatre... Cinc curiositats entre les obres de l'autor del Palau de la Música

Una farmàcia mossàrab

L'única farmàcia que va dissenyar Domènech està ubicada al número 278 del carrer València de Barcelona i actualment porta el seu nom. Inclou detalls, com els dracs, que va fer servir més endavant en altres obres. Segons Gemma Martí, l'encàrrec és fruit de l'anomenada que va guanyar l'arquitecte arran de les obres que va fer amb motiu de l'Exposició Universal del 1888.

Una acadèmia eclèctica

Neogípcia, clàssica i renaixentista: la façana de l'Acadèmia de Medicina que va imaginar Domènech crida l'atenció perquè combinava diferents estils. Aquest projecte data de l'any 1914, quan l'arquitecte es dedicava més a la política i l'escriptura que a l'arquitectura. És el seu últim projecte conegut ubicat a la ciutat de Barcelona.

Evocació de l'Edat Mitjana

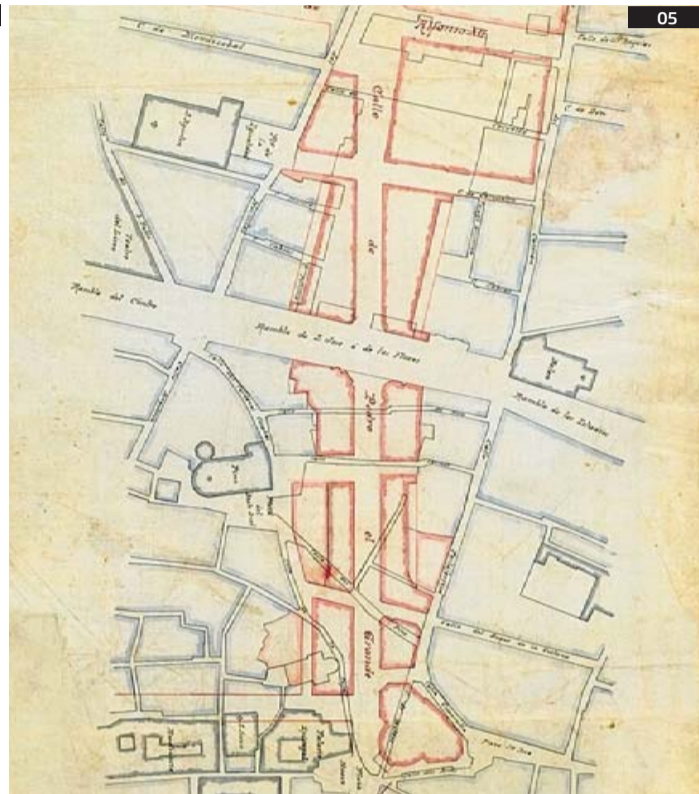
Al castell de Santa Florentina, Domènech va destacar com enginyer a més d'arquitecte, perquè va convertir una torre antiga en un gran castell neomedieval. Tot i que era defensor dels postulats de Viollet-le-Duc i Elies Rogent, no va crear un fals històric. La portalada prové d'un dels palaus enderrocats durant la reforma de l'actual Via Laietana.

CAPDEVILA I CABRÉ LIDEREN LES VENDES

Quan arriba la penombra, de Jaume Cabré, i *La vida que apreng*, de Carles Capdevila, són els llibres de ficció i no-ficció en català més venuts abans de Sant Jordi. *Patria*, de Fernando Aramburu, lidera el rànquing en castellà.

MOR JOHN GEILS, LÍDER DELS J. GEILS BAND

El guitarrista nord-americà J. Geils, fundador dels J. Geils Band, va morir ahir als 71 anys. L'aspre blues rock del grup va sorgir a principis dels 70 i va triomfar als 80 amb àlbums com *Love stinks* i *Freeze fame*.

01. Perspectiva de la plaça Nova en el projecte de reforma de Barcelona. AHCOAC, FONDS DOMÈNECH I MONTANER 02. Projecte d'un teatre a la plaça Nova. CEDIM 03. Projecte d'un mercat central. CEDIM 04. Plaça de Santa Maria del Mar. 05. Planta general del projecte de reforma de Barcelona, Gran Via de Pere el Gran. AHCOAC, FONDS DOMÈNECH I MONTANER

projecte complet, sinó plànols solts. Vam treballar com si muntéssim un trencaclosques, comparant les plantes dels edificis amb la forma de les parcel·les. És la primera vegada que es presenta tot el plantejament urbanístic", explica Alcalde.

La Rambla, lloc d'oci burgès

La realització del pla de Domènech i Montaner hauria sigut econòmicament molt costosa. "L'Ajuntament hauria hagut de fer una inversió descomunal: les expropiacions, les obertures dels carrers, els enderrocs... I la despesa de construir tots els edificis que proposava Domènech hauria sigut considerable", explica Alcalde. Dos edificis emblemàtics més que s'haurien enderrocat per construir-hi un teatre són el Palau Pignatelli, l'actual seu del Reial Cercle Artístic de Sant Lluc, i la Casa Bassols. Per adaptar-se a la forma triangular del solar, el teatre hauria tingut una forma circular. "En aquest projecte ja aplicava el que

després utilitzaria al Palau de la Música: el mur cortina format per grans vitralls que deixen passar la llum a l'interior de l'edifici i protegits per les galeries obertes que ressegueixen el primer pis", diu el catàleg. A més, els autors troben semblances entre el volum més alt del teatre i el Castell dels Tres Dragons, al Parc de la Ciutadella.

Pel que fa al nou mercat, com que aleshores la Rambla es consolidava com a lloc d'oci burgès amb el Liceu i el Teatre Principal, l'objectiu de Domènech era enderrocar la Boqueria per treure-la de primera línia i construir un altre mercat a la part posterior de la Rambla. El que projecta té una coberta espectacular amb forma d'arc diafragmàtic. Al solar que quedés estava previst que hi hagués dos edificis de botigues amb habitatges. Per als autors aquests dos edificis són evolucions de l'Hotel Internacional de l'Exposició Universal del 1888.

"El 1905, en què l'obra de Domènech s'emmarca dins l'estil floral plenament modernista, l'arquitecte va adaptar el model d'aquell primer hotel i hi va incorporar elements típicament domenequians: capitells esculturats, cornises treballades, ornamentació a les façanes i llindes de les finestres i coronaments imponents que confereixen una monumentalitat excepcional a l'obra arquitectònica", afirmen els autors. A més de fer-ho a través dels edificis, Domènech també connectava el seu pla amb l'urbanisme existent amb la creació de diverses places, entre les quals destaquen la plaça Nova i una altra davant la basílica de Santa Maria del Mar.

Amb tot, Domènech i Montaner sí que va veure realitzada la seva intervenció al tram baix de la Via Laietana, a l'entorn del carrer Princesa. Aquella reforma va ser controvertida perquè va suposar la destrucció de palaus medievals. ■

Els catàlegs raonats: l'hora d'abordar una qüestió difícil

A.R.T. BARCELONA

"Ara és el moment dels catàlegs raonats, perquè hi ha massa crítica i diverses opinions sobre un mateix arquitecte -afirma l'arquitecte i professor de la Universitat Rovira i Virgili Roger Miralles-. Són necessaris, perquè cal barrejar l'obra i les lectures crítiques que se n'han fet. També aconseguirien portar els arquitectes modernistes a l'actualitat, els faria útils". El Centre d'Estudis Lluís Domènech i Montaner ja ha publicat el catàleg d'aquest arquitecte, però encara hi ha molta feina per fer amb altres grans noms com Gaudí, Jujol, Masó i Sagnier. "Crec que és una de les tasques que hauria de desenvolupar el futur Museu de l'Arquitectura", subratlla. Pel que fa a Puig i Cadafalch, l'elaboració d'un cens de les seves obres construïdes és un dels objectius dels actes commemoratius del 150è aniversari del seu naixement. "La seva obra és molt extensa i la seva vida va ser problemàtica. Durant la postguerra se li va retirar la titulació i altres arquitectes van signar projectes seus per ell", explica Eduard Riu, un dels comissaris de l'Any Puig i Cadafalch. A més, va ser molt prolífic: només a Barcelona se li atribueixen una setantena d'obres, des de la reforma d'un pis fins a l'urbanisme de l'Exposició Universal del 1929. "Les grans obres són conegudes i no deixen lloc a dubte, però en altres casos cal determinar el seu grau de participació en l'obra", subratlla Riu.

"Per a qualsevol investigador és molt important que hi hagi un catàleg raonat que estableixi una unitat i que intenti arribar al màxim possible de referències", afirma Andreu Carrascal, tècnic de l'Arxiu Històric del COAC. "Com més estudiada està l'obra d'un arquitecte més fàcil és organitzar tasques d'investigació i conservació", subratlla. Els catàlegs raonats són més habituals en el món de les arts plàstiques. Els d'arquitectura, com diu Roger Miralles, encara són una qüestió "difícil" i impliquen recollir i elaborar informació disseminada en molts arxius, des de l'Arxiu Nacional de Catalunya fins a l'Arxiu històric del COAC, els arxius municipals, centres especialitzats com la Càtedra Gaudí i col·leccions i arxius particulars. ■

Puig i Cadafalch, l'autor de la Casa Coll i Regàs, no té catàleg raonat. CRISTINA CALDERER

L'home del president

El MNAC exposa una llar de foc d'Eusebi Arnau que pertanyia al xalet, ara desaparegut, que Francesc Macià tenia a Alcarràs. Els autors del catàleg van estirar el fil d'aquesta peça i van trobar que el president li havia encarregat a Domènech la decoració del saló i l'entrada de l'habitatge. L'enteixinat està instal·lat en unes dependències de l'Ajuntament de Lleida.

MNAC

Un assaig del Palau

Si hagués prosperat, el teatre circ que El Círcol de Reus va encarregar a Domènech l'any 1899 hauria sigut una altra gran fita de la seva obra. A través dels plànols conservats, els autors del catàleg raonat de l'arquitecte mostren com en aquest projecte ja s'hi poden observar els estudis d'il·luminació i acústica que desemboquen en el Palau.